

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МЕХАНІКИ ТА АВТОМАТИКИ АПВ НААН
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

***ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ***

***X Міжнародної науково-технічної конференції з нагоди
116-ї річниці від дня народження
доктора технічних наук, професора,
члена-кореспондента ВАСГНІЛ,
віцепрезидента УАСГН
КРАМАРОВА
Володимира Савовича
(1906-1987)***

«КРАМАРОВСЬКІ ЧИТАННЯ»

***23-24 лютого 2023 року
м. Київ***

8. Шацкий В. В. Методология совершенствования технологического обеспечения животноводства. Научный вестник Национального университета биоресурсів і природокористування України. Серія: техніка та енергетика АПК. Київ. 2016. Вип. 254. Ч. 3. С. 334–344.

9. Novitskiy, A. V. Metodichni pidhodi otsInki nadIynostI lyudini-operatora, yak skladovoyi sistem «lyudina–mashina–seredovische». *Visnik HNTUSG Im. Petra Vasilenka.–Harkiv, HNTUSG.–Vip*, 2013, 133: 243-248.

10. Zinoviy Ruzhylo, Andriy Novitskii, Dmytro Milko, Volodymyr Bulgakov, Ivan Beloev, Adolfs Rucins. Mathematical model for reliability assessment of device for preparation and distribution of animal feed as –Man-Machine”. Engineering for rural development. 25-27.05.2022 Jelgava, 2022. pp. 911-917.

11. Pylypaka S. F., Klendii M. B., Trokhaniak V. I., Pastushenko A. S., Novitskiy A. V. Movement of a material particle on an inclined plane all the points of which describe circles in oscillatory motion in the same plane. Bulletin of the Karaganda University. Mathematics Series. №1 (97) / 2020. Karaganda, 2020. pp. 122–131.

УДК 615:631.11:633.88

АГРОФАРМАЦЕВТИЧНІ КЛАСТЕРИ. НОВІТНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ ЯКІСНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ

С. САГАТОВИЧ, студентка магістратури фармакологічного факультету
М. ГРЕМБЕЦЬКА, доктор наук фармакологічних,
завідувачка кафедри броматології
Гданський медичний університет, м. Гданськ, Республіка Польща
В. МЕЛЬНИК, кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Стійкою світовою тенденцією у нинішніх умовах є збільшення вживання ліків рослинного походження. Так, за словами академіка НААН О. І. Фурдичко, частка препаратів рослинного походження як європейського, так і світового фармацевтичного ринку становить 30–50 %, а український фармацевтичний ринок останніми роками характеризувався стабільним щорічним зростанням обсягів реалізації фітопрепаратів на рівні 15-20 %. Загалом, за даними міжнародних експертів, потенціал фармацевтичного ринку України сягає близько двох мільярдів доларів США на рік. Водночас доступність і ефективність вітчизняних ліків забезпечує їх обсяг в реалізаційних потоках на рівні 65-70 %. Збільшення цієї складової в умовах розроблення українськими виробниками аналогів імпортованих препаратів та повне задоволення ринку за

рахунок вітчизняної продукції можливе лише за формування стабільного ринку сировини та подальшої популяризації тренду «екологічності та натуральності», який торкається без винятку всіх сфер життя, також і лікарських засобів.

Основним постачальником сировини для фітопрепаратів є аграрне виробництво, яке і повинно забезпечити її високі якісні показники. В Україні відбувається гармонізація вітчизняного законодавства відповідно до європейських і світових вимог щодо забезпечення якості рослинної сировини фармацевтичного призначення. Настановою МОЗУ СТ-Н МОЗУ 42-4.5:2012 визначено правила (вимоги та рекомендації) належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (лікарських рослин, рослинної сировини). Даний документ є основою для створення належної системи забезпечення якості у цій сфері. Цю настанову мають застосовувати виробники рослинної сировини, гуртові торговці та підприємства з оброблення, незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності, а також відповідні підприємства, продукція яких імпортується в Україну. Ця настанова поширюється на специфічні питання вирощування, збирання та первинного оброблення лікарських рослин, рослинної сировини, призначених для застосування у медицині. В цій настанові викладено конкретні правила, пов'язані із сільськогосподарським виробництвом лікарських рослин, рослинної сировини, а також їх збиранням у дикій природі.

Також адаптоване до міжнародних норм українське законодавство щодо якості лікарських засобів, а саме Настанова Міністерства охорони здоров'я України СТ-Н МОЗУ 42-4.3:2011(ICH Q10) «ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ФАРМАЦЕВТИЧНА СИСТЕМА ЯКОСТІ» дає визначення поняття життєвого циклу лікарського засобу, як сукупність всіх фаз життя лікарського засобу від початкової розробки, знаходження на ринку і до припинення виробництва і медичного його застосування. Саме тому у всьому світі посилюється контроль якості сировини не лише на стадії виробництва кінцевого продукту, а й під час її вирощування та збору в природних умовах. Натомість вітчизняна практика засвідчує, що сировина, яка надходить на перероблення до фармацевтичних підприємств, має значні відмінності за якісними показниками, що негативно впливає на забезпечення стабільного функціонування фармацевтичної промисловості та зміцнення експортного потенціалу України на світовому ринку фітопрепаратів.

Присутня господарська практика визначає ринок лікарської рослинної сировини як системи економічних відносин в аграрній, переробній та фармацевтичній галузях економіки, що формуються в процесі збору, вирощування, перероблення та обігу лікарської рослинної сировини з метою задоволення потреб суспільства в безпечних лікарських препаратах. Вітчизняний ринок лікарської рослинної сировини має чіткі сегменти: сировинний сектор, перероблення і виробництво лікарських препаратів, сектор реалізації. Сучасний стан ринку лікарської рослинної сировини передбачає необхідність його трансформування у складаний комплекс взаємопов'язаних секторів аграрного й промислового виробництва, заготівлі й реалізації.

Кластер, як організаційна форма, що забезпечує підвищення рівня взаємодії між учасниками ринку, завдяки своїй організаційно-економічній структурі дозволяє оптимізувати відносини, які виникають у процесі функціонування згаданих секторів формування ринку лікарської рослинної сировини. Актуальність оптимізації його в Україні на підставі формування кластерів визначається аграрним виробничим пріоритетом країни. Позитивний вплив кластерної політики на розвиток зазначеного ринку можна розглядати через поліпшення виробничої організації та підвищення деяких аспектів конкурентоздатності: збільшення продуктивності виробництва в межах показників, які входять у кластер; посилення інноваційного розвитку, що забезпечує підвищення продуктивності в майбутньому; економічне стимулювання до створення нових суб'єктів господарювання, діяльність яких посилює весь кластер.

Отже, забезпечити розвиток виробництва безпечних лікарських препаратів з рослинної сировини можливо на базі створення виробничих, наукових та інноваційних формувань у вигляді кластерів. Така виробнича форма дає можливість об'єднати в один цикл всі процеси, пов'язані з виробництвом і реалізацією лікарської рослинної сировини, де головною ланкою є підприємства, що займаються заготівлею дикоростучих лікарських рослин, аграрним культивуванням, переробленням і збутом. До того ж кластери забезпечують не тільки ефективну організацію роботи всередині, а також можуть стати основою економічного, екологічного й соціального розвитку регіону через зростання зайнятості населення, раціоналізує процесу використання земельних ресурсів.

Список використаних джерел

1. F.A.Q. про агрокластери. *Агробізнес сьогодні*. 2017 р. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/kermo-kerivnyka/item/2641-faq-pro-ahroklastery.html>
2. СТ-Н МОЗУ 42-4.3:2011 Лікарські засоби. Фармацевтична система якості (ICH Q10). Настанова. Міністерство охорони здоров'я України. 2011. URL: <https://www.dls.gov.ua/wp-content>
3. Никитюк Ю. А. Кластерний підхід до функціонування ринку лікарської рослинної сировини. *Агросвіт*. 2016. № 24. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/24_2016/11.pdf
4. Лікарські рослини: традиції та перспективи досліджень. URL: <http://naas.gov.ua/news>
5. СТ-Н МОЗУ 42-4.5:2012 Лікарські засоби. Належна практика культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження. Настанова. Міністерство охорони здоров'я України. 2012. URL: <https://www.dls.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/18>